Amicale Internationale KZ Neuengamme

Stadt Neustadt in Holstein

Mindehøjtidelighed den 3. maj 2026

på 81-årsdagen for bombningen af fangeskibene

Cap-Arcona-Ehrenfriedhof, Stutthofweg, Neustadt in Holstein

10:30	Kransenedlæggelse og fanebærere
10:45	Koret fra Jacob-Lienau-Schule og Küstengymnasium Neustadt in Holstein: Moorsoldaten
10:50	Velkomsttale af Martine Letterie, formand for Amicale Internationale KZ Neuengamme
10:55	Hilsen fra Mirko Spieckermann, borgmester i Neustadt, Holstein
11:00	Hilsen fra Eka von Kalben, næstformand for Schleswig-Holstein- ischer Landtag
11:05	Tale ved Philippe Cosnay, formand for Amicale française de Neuengamme et de ses Kommandos
11:10	Indlæg fra Küstengymnasium Neustadt i Holstein og arbejdsgruppen Neuengamme : Waldemar Nods
11:20	Koret fra Jacob-Lienau-Schule og Küstengymnasium Neustadt i Holstein: Blowin' in the Wind
11:25	Afsked med Martine Letterie

Efterfølgende: Den jødiske kirkegård på Grasweg, Neustadt i Holstein

11:50	Kransenedlægning og kaddish ved Nathan Grinberg, den jødiske menighed i Lübeck

Der vil blive taget billeder og filmet fra mindehøjtideligheden. Hvis du ikke ønsker at blive fotograferet eller filmet, kan du kontakte fotografen og kamerateamet direkte.
Mindearrangementet er organiseret af Amicale Internationale KZ Neuengamme e.V. og byen Neustadt i Holstein med støtte fra børne- og ungdomsnetværket i Neustadt i Holstein, skolerne i Neustadt, arbejdsgruppen for Neuengamme, stiftelsen for mindesmærker i Slesvig-Holsten og stiftelsen for mindesmærker og læringssteder i Hamborg til minde om ofrene for de nazistiske forbrydelser.

KINDER UND JUGEND NETZWERK Neustadt in Holstein e.V.

arbeitsgemeinschaft neuengamme eV

Bürgerstiftung Schleswig-Holsteinische Gedenkstätten

Stiftung Hamburger Gedenkstätten und Lernorte zur Erinnerung an die Opfer der NS-Verbrechen

Martine Letterie
Formand for Amicale Internationale KZ Neuengamme
3. maj 2026
Neustadt-Pelzerhaken

Mit navn er Martine Letterie, jeg er formand for Amicale International KZ Neuengamme og barnebarn af Martinus Letterie, der blev myrdet den 25. januar 1942 i koncentrationslejren Neuengamme. AIN blev grundlagt i 1958 af tidligere fanger fra koncentrationslejren Neuengamme. De blev enige om at holde mindet om begivenhederne i denne koncentrationslejr og i de mange underlejre levende. Sammen med byen Neustadt i Holstein har AIN i mange år arrangeret denne mindehøjtidelighed den 3. maj.

På vegne af os alle byder jeg de pårørende velkommen, som i dag er rejst hertil specielt fra Belgien, Danmark, Tyskland, Frankrig, Holland, Spanien og Polen. I deres følge er der i dag ingen overlevende fra den katastrofe, der fandt sted for 81 år siden, men derimod pårørende til ofrene for denne katastrofe samt tidligere fanger fra koncentrationslejren Neuengamme og koncentrationslejren Stutthof.

En særlig velkomst går i dag til næstformanden for delstatsparlamentet i Slesvig-Holsten, Eka von Kalben, samt til efterkommeren Philippe Cosnay, formanden for Amicale française, som om lidt vil tale om sin grandfætter (fætter i anden grad) Marc Bourguedieu. Og naturligvis byder jeg hjerteligt velkommen til borgmester Mirko Spieckermann fra byen Neustadt i Holstein.

En lille praktisk bemærkning, inden jeg fortsætter: Vær venligst opmærksom på, at der i dag bliver filmet og fotograferet; der er flere kamerahold til stede.

Den første mindehøjtidelighed for rædslerne den 3. maj 1945 fandt sted allerede fire dage senere og blev organiseret af overlevende. Den 7. maj 1945 samledes mennesker af forskellige nationaliteter, overlevende fra katastrofen og også reddede fra Stutthof. De begyndte at begrave de døde og rejste, så godt det kunne lade sig gøre, et mindesmærke af sten.
Vi kan næppe forestille os, hvad de har været igennem.

Da de allieredes front nærmede sig, blev koncentrationslejrene og de talrige satellitlejre ryddet. Fra Stutthof blev 3.000 fanger transporteret væk på flodskibe

over Østersøen, og fra Neuengamme blev tusinder af fanger bragt til havnen i Lübeck. En del af dem blev bragt til Cap Arcona, et passagerskib, der lå for anker ved Neustadt; de øvrige fanger kom om bord på Thielbek og Athen. Thielbek sejlede ud og gik for anker ikke langt fra Cap Arcona.

Fangerne var spærret inde i lastrummet på de tre skibe, hvor forholdene var endog mere forfærdelige end i de lejre, de kom fra.
De kom fra Tyskland og fra alle de lande, der var besat af nazisterne eller var i krig med dem: fra de baltiske stater, Belgien, Danmark, Frankrig, Grækenland, Italien, Jugoslavien, Luxembourg, Nederlandene, Norge, Ukraine, Polen, Tjekkoslovakiet og Rusland. Der var næsten inget lys eller luft, og nogle fik intet at spise i flere dage. For dem, der mirakuløst overlevede dette, ventede bombningen.

Om natten fra den 2. til den 3. maj nåede to af Stutthof-flodskibene Neustadt. Om bord var der hundredvis af fanger, især jødiske kvinder og børn. Også deres levevilkår var forfærdelige, og mange var allerede døde undervejs. Vagterne forsøgte at bringe fangerne over på de samme skibe, hvor Neuengamme-fangerne nu befandt sig. Kaptajnerne nægtede. Efter at fangerne selv var gået fra borde på stranden ved Pelzerhaken, skød vagterne tidligt om morgenen den 3. maj hundredvis af fanger, og marinesoldater og politifolk hjalp til.

Kl. 15 fandt det første angreb sted fra engelske Typhoons mod skibene Cap Arcona og Thielbek. Ombord på Cap Arcona befandt sig omkring 4200 fanger, ombord på Thielbek 2500 til 3000. Cap Arcona brød i brand, Thielbek bestod udelukkende af jern og kunne derfor ikke brænde, men sank dog ret hurtigt. På begge skibe brød helvede løs. Ombord på begge skibe forsøgte fangerne at redde livet, men det lykkedes kun for få. De fleste druknede eller brændte ihjel; desuden skød de engelske fly på de skibbrudne, og dem, der nåede kysten, blev skudt af tyske SS-mænd og drenge fra Hitlerjugend.

Mens skibene blev bombarderet, fandt fredsforhandlingerne mellem storadmiral Karl Dönitz og den britiske general Bernard Law Montgomery sted i Lüneburger Heide.

For størstedelen af de fanger, der befandt sig om bord på de bombarderede skibe, kom freden for sent. Her døde 7000 mennesker en grusom død.

Mirko Spieckermann
Borgmester i byen Neustadt i Holstein
3. maj 2025
Neustadt-Pelzerhaken

Det talte ord gælder.

Højtærede fru næstformand for delstatsparlamentet i Slesvig-Holsten, højtærede fru von Kalben,

Kære fru Letterie,
Kære hr. Cosnay,
Kære fru amtsformand Kirner,
højtærede hr. amtsformand Gaarz,
Kære pårørende,
mine kære damer og herrer,

Jeg byder Dem hjerteligt velkommen til dagens mindehøjtidelighed – 81 år efter den 3. maj 1945.

Jeg vil gerne rette en særlig tak til ofrenes efterladte, som er rejst hertil fra seks forskellige lande. Mange af jer skal bagefter videre til mindehøjtideligheden i mindeparken Neuengamme i Hamborg. I har altså et meget anstrengende program foran jer i dag.
Jeg håber, at denne ceremoni giver Dem nogle stille øjeblikke, og at De har tid til at mindes Deres kære.

Som borgmester i byen Neustadt i Holstein betyder det meget for mig at måtte tale til jer her på æreskirkegården.
Denne kirkegård og mindesmærket blev anlagt i årene efter 1945 på initiativ af og i samarbejde med de overlevende og Amicale Internationale KZ Neuengamme. Sammenslutningen af overlevende og deres pårørende, har i årevis afholdt mindehøjtidelighederne her den 3. maj – i de senere år sammen med Kinder- und Jugendnetzwerk Neustadt in Holstein e.V. og med støtte fra byen.

Dette samarbejde er meget vigtigt for os. Det viser, at mindet om den 3. maj 1945 er fast forankret i midten af vores samfund, midt i byen Neustadt in Holstein.
Eleverne er i dag blandt de vigtigste aktører i mindesmærket. De sætter sig ind i historien og spørger, hvad dette betyder for deres fremtid.

Den historie, det drejer sig om her, er meget grusom og tragisk. Forbrydelser og død, befrielse og krigens afslutning følger umiddelbart efter hinanden den 3. maj 1945.
Fru Letterie har indledningsvis beskrevet begivenhederne. Det er altid rystende at blive konfronteret med de forbrydelser, der blev begået her i Neustadt i Holstein så kort før nazismens fald.

Men vi må ikke fortie noget eller endda fortrænge det. Det gælder også spørgsmålet om skyld og ansvar hos de lokale.
For ud over SS var der også tyske marinesoldater og politifolk blandt gernings-mændene, og det kan ikke udelukkes, at også Volkssturm og Hitlerjugend deltog, altså mennesker fra Neustadt.

Af mange, der døde her omkring den 3. maj 1945, kender vi ikke engang navnene. Mindesten her nævner 24 nationer og befolkningsgrupper. Det var mennesker fra hele Europa, der gjorde modstand mod nationalsocialismen og mod de tyske besættere.

Det var mennesker, der blev forfulgt på grund af deres religion, deres verdensanskuelse eller deres seksuelle orientering – eller som ifølge nationalsocialisternes racistiske verdensbillede ikke skulle have ret til at leve.

Med det nye dokumentationscenter, som byen Neustadt i Holstein opfører med støtte fra forbundsstaten og delstaten, skaber vi et sted for erindring, uddannelse og møde. Vi ser dokumentationscentret som et vigtigt ankerpunkt for det fremtidige mindes-, erindrings- og formidlingsarbejde her i Neustadt i Holstein og regionen.

For i dag bærer VI ansvaret for at forme en fremtid, hvor demokrati, menneske-rettigheder og frihed forbliver vores målestok.

Vi kender alle situationen i verden. Vi ser, hvordan folkeretten bliver trådt under fode. Vi ser højrepopulismen og højreekstremismen vinde frem i mange europæiske lande og her hos os. Mange af os føler os magtesløse over for de nyheder, der når os hver dag.

Begivenheder som den i dag, hvor trist anledningen end er, er derimod et tegn på håb. Her mødes ofrenes efterkommere med unge mennesker, der aktivt kæmper mod glemslen og for demokrati, fred og mangfoldighed.

Dette engagement er af uvurderlig værdi og fortjener vores støtte!

Mange tak!

Eka von Kalben
Næstformand for delstatsparlamentet i Slesvig-Holsten
3. maj 2026
Neustadt-Pelzerhaken

Kære borgmester Spieckermann,
Kære fru dr. Letterie,
Kære hr. Cosnay,
kære pårørende og efterkommere af ofrene for nazismen,
mine kære damer og herrer.

For 81 år siden udspillede der sig en tragedie i Neustädter Bucht – en tragedie, der samtidig var en del af det største forbrydelse mod menneskeheden i historien. Ombord på passagerskibet „Cap Arcona“ og det mindre fragtskib „Thielbek“ omkom mere end 7.000 mennesker under et allieret bombeangreb, som nazisterne bevidst havde planlagt.

Disse 7.000 døde er kun en brøkdel af de mennesker, der blev myrdet, tortureret og gjort til slaver af naziregimet og dets medhjælpere. Hvert af disse ofre havde et navn og et ansigt. Hvert af disse ofre havde familie og venner. Hvert af deres skæbner er en del af en forbrydelse mod menneskeheden, hvis omfang vi næppe kan forestille os.

Hvordan kan vi mindes disse mennesker, hvordan kan vi i dag, 81 år senere, give dem et ansigt og måske endda en stemme? Men hvordan kan – og hvordan bør – et sted som Neustadt forholde sig til denne historiske arv?

Mine damer og herrer, bearbejdningen af nazismens forbrydelser i Tyskland blev først på skræmmende vis et emne i den tyske offentlighed.
Erindringen om det, der dengang skete den 3. maj 1945 i Neustädter Bucht, måtte først genopbygges i en langvarig proces, ofte alt for sent for de overlevende fra Holocaust og nazisternes forfølgelse.

Men der var også initiativer, der satte de første vigtige signaler her, som sporede sporene efter nazismens forbrydelser lige uden for deres egen dør og organiserede de første mindehøjtideligheder og udstillinger.

Her i Neustadt blev der taget hul på opbygningen af en udstilling om begivenhederne den 3. maj 1945 i bymuseet. En vigtig begyndelse, et første skridt. Et første skridt for at oplyse. Et første skridt for at huske og et skridt for at advare med blikket rettet mod nutiden og fremtiden.

Denne erindring har kun en fremtid, hvis hver generation igen og igen er parat til at drage aktive konsekvenser heraf for nutiden. Og derfor tror jeg, at det initiativ, der blev grundlagt for nogle år siden med henblik på at revidere og forny mindet om ofrene for „Cap Arcona“ og „Thielbek“, ikke alene giver de efterladte til de dengang myrdede mennesker og ikke alene initiativtagerne til den første udstilling, men alle mennesker, der kommer hertil til Neustadt, netop denne mulighed: At drage vigtige konklusioner for nutiden og fremtiden ud fra mindet og erindringen.

Det er, mine damer og herrer, så meget desto vigtigere i lyset af nutidens udfordringer.
I lyset af de forfærdelige billeder, der når os fra verdens krigsområder. I lyset af den voksende tilslutning til partier i Europa, der ikke længere går ind for demokrati og de europæiske værdier.
I lyset af en voksende antisemitisme, en voksende fremmedhad og en voksende nationalisme her i Tyskland og overalt i verden.

Her er der brug for og krav til hver og en i vores samfund!
Derfor vil jeg gerne rette en særlig tak til jer alle, der i dag og i morgen deltager i denne erindring med en lang række aktiviteter. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at nævne disse samarbejdspartnere, sponsorer og støtter ved navn:

Amicale Internationale KZ Neuengamme, Arbeitsgemeinschaft Neuengamme e.V., Brunswiker Stiftung, Bürgerstiftung Schleswig-Holsteinische Gedenkstätten, Kinder- und Jugendnetzwerk Neustadt Holstein, delstatsrepræsentanten for politisk uddannelse i Schleswig-Holstein, byen Neustadt in Holstein samt Stiftung Hamburger Gedenkstätten und Lernorte zur Erinnerung an die Opfer des Nationalsozialismus. Også delstatsparlamentet, mine kolleger, har støttet dette projekt med stor entusiasme.

Men vi må også nævne eleverne fra skolerne i Neustadt, som i deres egne projekter har beskæftiget sig med begivenhederne for 81 år siden, men også med de aktuelle udfordringer i form af antisemitisme, racisme og fremmedhad.

Mange hænder, mange hoveder og mange hjerter har her i Neustadt sat gang i og opbygget noget vigtigt. For det vil jeg gerne rette en stor tak til alle, der har været med!

Philippe Cosnay
Fætter til Marc Bourguedieu (Neuengamme, fangenummer 61728)
Overlevende fra Athen
3. maj 2026
Neustadt-Pelzerhaken

Mit navn er Philippe Cosnay, formand for Amicale française de Neuengamme, og jeg er grandfætter til Marc Bourguedieu, en fransk deporteret, der blev befriet den 3. maj 1945 i Neustadt og døde den 11. juli 1945 som følge af sin deportation.
Med hans historie vil jeg her mindes alle de deporterede, der led for vores frihed, og hvoraf mere end 7.000 mistede livet under tragedien i Lübeck-bugten.

Marc Bourguedieu blev født den 18. januar 1925 i Saint-Laurent du Médoc nær Bordeaux. Han var, ligesom sin far, købmand og harpiksindsamler (han indsamlede saften fra fyrretræerne).
Hans mor var min morfars fætter i første led, og jeg hørte allerede i min ungdom meget tidligt om eksistensen af en deporteret fætter, hvis skæbne forblev stort set ukendt.

Min mor, der dengang var fem år gammel, husker, at han efter sin første anholdelse havde gemt sig hos hende i skoven i Landes. Min onkel, der var på hans alder, stod ham nær. Disse bånd har fået mig til at ønske at forstå hans livsbane og ære hans minde.

I april 1943, i en alder af 18 år, grundlagde Marc Bourguedieu en lille modstandsgruppe i sin landsby. I august 1943 blev de anholdt i forbindelse med Grandclément-affæren, tortureret og derefter interneret fra den 14. august 1943 til den 17. januar 1944 i fængslet Fort du Hâ i Bordeaux og derefter fra den 17. januar i Compiègne. Hans kammerater blev den 27. januar deporteret til Buchenwald.

Han selv blev af ukendte årsager løsladt fra Compiègne. Efter sin hjemkomst genoptog han den 1. juni 1944 sine aktiviteter i modstandsbevægelsen og blev angivet af den kollaborerende borgmester i sin kommune.

Men jeg vil lade Marc Bourguedieu selv komme til orde, så han kan beskrive sin anden anholdelse og sin vej til deportationen for jer, takket være det meget rørende brev, han skrev til sine forældre fra Neustadt den 15. maj 1945:

„Kære forældre,
(…) Jeg vil i få ord fortælle jer, hvad jeg har været igennem siden min anholdelse [den 15. juli 1944]: Jeg befandt mig altså i Fort du Hâ. Den 20. juli blev jeg ført til Gestapo i Le Bouscat (…). Fra kl. 15 til kl. 1 om natten torturerede de mig på alle mulige og tænkelige måder for at få mig til at sige, hvor Maquis befandt sig, og også andre ting. Men jeg holdt ud, jeg afslørede intet, og det er jeg stolt af. (…) Man skulle have set, i hvilken tilstand jeg var, fuld af blå mærker fra top til tå (…).
Den 9. august tog vi afsted fra Bordeaux mod Tyskland (…). Vi kørte gennem Toulouse, Nîmes, Avignon, Valence, Lyon, Dijon og Tyskland. Men sporene var afbrudt overalt. I Tyskland blev jeg 25 kilometer før München bragt til Dachau-lejren. For at komme fra Bordeaux til Dachau tilbragte vi 20 dage i forseglede vogne, 80 personer pr. kvægvogn. [Han beskriver her de forfærdelige forhold i det såkaldte „spøgelsestog".]
I Dachau opholdt jeg mig fra den 29. august til den 22. oktober. Der havde jeg det rigtig godt.
[Hvilke forfærdelige ord, han skriver om Dachau set i bakspejlet, efter at han havde oplevet helvedet i Neuengamme]. *(…)*
Den 22. oktober blev jeg altså bragt til Neuengamme-lejren, 20 kilometer fra Hamborg. Denne lejr er en udryddelseslejr. [Sådan oplevede han det i hvert fald.]
[Man] sendte mig sammen med 2.000 andre kammerater i en kommando til den danske grænse. Vi blev der fra den 20. oktober til den 15. december (…). Af de 2.000, der var blevet sendt dertil, vendte 800 tilbage til Neuengamme sammen med de syge; de andre var døde under slag og afsavn (vi gravede panservoldgrave). [Der er tale om udlejren i Ladelund.]
Den 2. januar [1945] blev jeg igen overført til en kommando ved den nederlandske grænse [han taler her om Meppen]. *Samme arbejde, men jeg var så at sige heldig, fordi jeg ikke behøvede at arbejde, for den 11. januar frøs min venstre hånd og derefter begge fødder. Den 1. februar kom jeg på sygeafdelingen. Jeg blev godt plejet, og hånden og fødderne kom sig igen. Derefter blev jeg på infirmeriet for at hjælpe lægerne.*
Den 24. marts angreb englænderne i vores område. Vi blev straks evakueret og vendte efter mange strabadser (beskydning osv.) tilbage til Neuengamme.
Vi måtte igen forlade Neuengamme. De bragte os til Lübeck, lastede os ombord på et skib, sejlede ud på havet og overførte os der til et andet skib, Cap Arcona. Der var således i alt tre skibe, der var lastet med [10 000] fanger. Og da der var for mange på Cap Arcona, udvalgte de vilkårligt omkring 1 500, som de overførte til et andet skib, Athen. Jeg var blandt dem.

De tre andre skibe [blev] bombarderet, fordi man troede, de var lastet med tyskere, de brød i brand, og vores skib blev skånet. Det sejlede tilbage til Neustadt for der at falde i englændernes hænder.
Vi blev altså befriet den 3. maj. Nu venter jeg på, at transporten til Frankrig bliver organiseret, det vil måske tage to uger (...)".

Hans hjemkomst skulle dog ende med at tage længere tid: I et tredje brev til sine forældre fra 8. juni 1945 fra Neustadt, hvor han stadig opholdt sig, forklarede han, at vægten var faldet fra 80 kilo til under 40 kilo og straks efter sin befrielse havde han kastet sig over maden. Derefter blev han syg af dysenteri og en tarminfektion. Endelig blev han den 10. juni 1945 repatrieret med et sanitetsfly og indlagt på hospitalet i Kremlin-Bicêtre ved Paris.
Der døde han den 11. juli 1945.

Marc Bourguedieu blev posthumt tildelt Krigsfortjenestekorset, Modstandsmedaljen og Æreslegionen. I den officielle hyldest nævnes hans deportation til Dachau og hans lidelser her i Neustadt, jeg citerer: *»dømt til at dø af sult og tørst i et skibslastrum, hvor han holdt ud i 18 dage«.* Neuengamme glemmes i denne sammenhæng, hvilket blot understreger den manglende viden om dette lejr.

Man siger ofte, at de små historier udgør den store historie. Med Marc Bourguedieus livshistorie ønskede jeg ikke blot at formidle en simpel familieerindring, men også at vidne om modet, værdigheden og modstanden hos alle de deporterede i lyset af den nazistiske barbarisme. Spørgsmålet „Hvad ville vi have gjort i deres sted?“ presser sig på hos os alle. Jeg har ofte stillet mig selv det spørgsmål.

I en tid, hvor hadets ideologier vinder frem, og den ekstreme højrefløj vinder terræn over hele verden, er det mere end nogensinde nødvendigt at videregive denne erindring. Derfor engagerer jeg mig i mindesinitiativer for at gøre de yngre generationer opmærksomme på de tragiske konsekvenser af udstødelse og fanatisme.

I dag som i går: „Aldrig glemme!“, som titlen på nyhedsbrevet fra Amicale française de Neuengamme minder os om, for et „Aldrig mere!“.

Küstengymnasium Neustadt i.H. og
Arbeitsgemeinschaft Neuengamme e.V.:
Elevprojekt om Waldemar Nods
3. maj 2026
Neustadt-Pelzerhaken

Elever fra Küstengymnasium Neustadt har sammen med læreren Peter Günsoy og i samarbejde med Arbeitsgemeinschaft Neuengamme e.V. lært om Waldemar Nods' livshistorie og interviewet hans barnebarn Max Nods.

Hvem var Waldemar Nods?

Han blev født den 1. september 1908 i det sydamerikanske Surinam, som dengang var en nederlandsk koloni. Hans forældre var blandt de første surinamere, der blev født frie fra slaveri.
I en alder af 19 år rejste han til Holland for at uddanne sig. Der stiftede han familie. Han og hans kone Rika, som tidligere mod sin families vilje havde forladt sin mand, drev et pensionat i Scheveningen. Der tog de ikke kun imod turister, men også jødiske flygtninge, der blev forfulgt af nazisterne. De blev forrådt.
Rika påtog sig al skylden og blev sendt til koncentrationslejren Ravensbrück, hvor hun døde. Waldemar Nods kom i februar 1944 til koncentrationslejren Neuengamme, hvor han i første omgang kunne overleve takket være sine tyskkundskaber. Kort før befrielsen døde Waldemar Nods under bombardementet af Cap Arcona den 3. maj 1945. Rika og Waldemar efterlod sig deres søn Waldy. Forfatteren Annejet van der Zijl har rekonstrueret familien Nods' historie og inspireret spillefilmen "Sonny Boy".

Vores spørgsmål: Hvordan mindes familien i dag Waldemar og Rika Nods, og hvad hjalp familien med at konfrontere denne forfærdelige del af familiens historie? Vi må forestille os Waldemar og Rika som modige, stærke personligheder. Hvordan engagerer efterkommere som Max Nods sig for at sikre, at deres skæbne ikke går i glemmebogen? Hvilken rolle spiller på den ene side den europæiske kolonialisme og på den anden side undertrykkelsen under den tyske besættelse for familien?

I et kort indlæg til mindehøjtideligheden den 3. maj præsenterer eleverne Waldemar og Rika Nods og fortæller om mødet med deres barnebarn Max Nods.

Martine Letterie
Formand for Amicale Internationale KZ Neuengamme
3. maj 2026
Neustadt-Pelzerhaken

Jeg takker Philippe Cosnay for hans rørende tale om sin grandfætter Marc Bourguedieu. Det gav et af ofrene et ansigt, og vi som tilhørere kunne opleve, hvor meget hans familie var berørt af hans alt for tidlige død.
På vegne af os alle vil jeg også takke Eka von Kalben; det er vigtigt, at repræsentanter for delstaten Slesvig-Holsten viser deres engagement i mindet om nazitidens rædsler. Derfor vil jeg også takke borgmester Mirko Spieckermann, ikke kun for hans tale i dag, men også for hans engagement i dokumentationscentret, som vi tog det første spadestik til sidste år, samt for det fremragende samarbejde gennem de seneste år.

Ikke mindst vil jeg takke eleverne fra Küstengymnasium for deres bidrag og det fælles kor bestående af elever fra Neustadt i Holstein. Jeres engagement giver håb for fremtiden.

Det er vigtigere end nogensinde at mindes nazitidens rædsler. Ved at huske det viser vi, hvad der sker, når sandheden ikke længere spiller nogen rolle, demokratiet forsvinder, og retsstaten ikke længere fungerer. Den, der mindes fortiden, videregiver et budskab til nutiden og fremtiden.